

הלכות שביתת יום טוב פרק ה

א. אף על פי שהתרה הוצאה ביום טוב, אפלו שלא לצורך, לא ישא משאות גדולות כדרך שהוא עושה בחל, אלא צריך לשנות; ואם אי אפשר לשנות, מתר. כיצד: המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקפה, אבל מביא הוא על כתפו או לפניו. המוליך את התבן לא יפשיל את הקפה לאחוריו, אבל מוליכה בידו.

ב. וכן משאות שדרךן לשא אותן במוט, ישא אותן על גבו מאחוריו; ושידרךן לשא אותן מאחוריו, ישא אותן על כתפו; ושידרךן להנשא על הכתף, ישא אותן בידיו לפניו או יפרס עליהן בגד. וכן כל פיוצא בזה משנוי המשא. ואם אי אפשר לשנות, נושא ומביא כדרך. במה דברים אמורים, בנושא על האדם; אבל על גבי בהמה לא יביא כלל, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל.

ג. אין מנהיגין את הבהמה במקל, ואין הסומה יוצא במקלו, ולא הרועה בתרמלו. ואין יוצאין בכסא אחר האיש ואחר האשה, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל; ואיש שהיו רבים צריכין לו, יוצאין בכסא אחריו, ומוציאין אותו על הכתף, אפלו באפריון.

ד. אין מוליכין את הסלם שלשוכך משוכך לשוכך, ברשות הרבים שמא יאמרו, לתקן גגו הוא מוליכו; אבל ברשות היחיד, מוליכו: אף על פי שכל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין, אפלו בחדרי חדרים אסור, כאן התירו, מפני שמחת יום טוב.

ה. מי שהיו לו פרות על גגו, וצרך לפנותם למקום אחר לא יושיטם מגג לגג, ואפלו בגגין השווין, ולא ישלשלם בחבל מן החלונות, ולא יורידם בסלמות: שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל. אבל משילן אפלו דרך ארבה, ממקום למקום באותו הגג. שחט בהמה בשדה לא יביאנה לעיר במוט או במטה, אבל מביאה אברים אברים.

ו. כל שנאותין בו אפלו בחל אף על פי שאין נאותין בו ביום טוב, כגון תפלין מתר לשלחו לחברו ביום טוב; ואין צריך לומר דבר שנאותין בו ביום טוב, כגון יינות שמנים וסלתות, שמתר לשלחן. וכל דבר שאין נאותין בו בחל עד שיעשה בו מעשה שאסור לעשותו ביום טוב, אין משלחין אותו ביום טוב.

ז. כיצד: אין משלחין ביום טוב תבואה, לפי שאין נאותין בה בחל אלא אם כן טחן, ואסור לטחן ביום טוב; אבל משלחין קטניות, מפני שמבשלן ביום טוב או קולה אותן ואוכלן. ומשלחין בהמה חיה ועופות, אפלו חיים, מפני שמתר לשחט ביום טוב. וכן כל פיוצא בזה.

ח. כל דבר שמתר לשלחו ביום טוב כשישלחנו לחברו תשורה, לא ישלחנו בשורה; ואין שורה, פחותה משלושה בני אדם. כיצד: הרי ששלח לחברו בהמות או יינות ביד שלושה ארבעה בני אדם כאחד זה אחר זה, וכלן הולכין בשורה אחת הרי זה אסור, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל; שלח שלושה מינין ביד שלושה בני אדם כאחד, הרי זה מתר.

ט. המַעֲרֵב עֲרוֹבֵי תַחֲוּמֵינָי לַיּוֹם טוֹב הָרִי בְּהִמָּתּוֹ וְכִלְיוֹ וּפְרוּתָיו כְּמוֹהוּ, וְאֵין מוֹלִיכִין אוֹתָן אֶלָּא בְּתוֹךְ אֲלָפִים אֲמָה לְכָל רוּחַ שְׂמִמָּקוֹם עֲרוֹבוֹ.

י. חֲפָצֵי הַפֶּקֶר, הָרִי הֵן כְּרָגְלֵי מִי שְׁזָכָה בָּהֶן. וְחֲפָצֵי הַגּוֹי קוֹנֵינָי שְׁבִיתָהּ בְּמִקְוֵמָן, וַיֵּשׁ לָהֶן אֲלָפִים אֲמָה לְכָל רוּחַ מִמִּקְוֵמָן גְּזֵרָה, בְּעָלִים גּוֹי מִשּׁוֹם בְּעָלִים יִשְׂרָאֵל. פְּרוּת שְׂיָצָאוּ חוּץ לְתַחֲוּמָן וְחָזְרוּ, אֶפְלוּ בְּמִזִּיד לֹא הִפְסִידוּ אֶת מִקְוֵמָן, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּאָדָם שְׂיָצָא בְּאַנָס וְחָזַר בְּאַנָס.

יא. הַמוֹסֵר בְּהִמָּתּוֹ לִבְנוֹ, הָרִי הִיא כְּרָגְלֵי הָאֵב. מְסָרָה לְרוּעָה, וְאֶפְלוּ נִתְּנָה לוֹ בַּיּוֹם טוֹב הָרִי הִיא כְּרָגְלֵי הַרוּעָה. מְסָרָה לְשֵׁנֵי רוּעִים הָרִי הִיא כְּרָגְלֵי בְּעָלֶיהָ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא קָנָה אֶחָד מֵהֶן.

יב. מִי שְׁזָמַן אֶצְלוֹ אוֹרְחִים בַּיּוֹם טוֹב, לֹא יוֹלִיכוּ בְּיָדָם מְנוֹת לְמִקְוֵם שְׂאִין בְּעַל הַסְּעוּדָה יָכוֹל לִילֵךְ בּוֹ, שֶׁכָּל הַסְּעוּדָה כְּרָגְלֵי בְּעַל הַסְּעוּדָה, לֹא כְּרָגְלֵי הָאוֹרְחִין אֶלָּא אִם כֵּן זָכָה לָהֶן אַחֵר בְּמְנוֹת אֵלוֹ, מַעֲרֵב יוֹם טוֹב.

יג. וְכֵן מִי שֶׁהָיוּ פְּרוּתָיו מִפְּקָדִין בְּעִיר אַחֶרֶת, וְעָרְבוּ בְּנֵי אוֹתָהּ הָעִיר לָבוֹא אֶצְלוֹ לֹא יָבִיאוּ לוֹ מִפְּרוּתָיו, שֶׁפְּרוּתָיו כְּמוֹהוּ אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן בִּיד אֵלוֹ שְׁעָרָבוּ. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁיחַד לָהֶן קָרַן זְוִית; אֲבָל אִם לֹא יַחַד לָהֶן קָרַן זְוִית, הָרִי הֵן כְּרָגְלֵי זֶה שֶׁהֵן מִפְּקָדִין אֶצְלוֹ.

יד. בּוֹר שְׁלִיחִיד, כְּרָגְלֵי בְּעָלָיו; וְשְׁלֹאוֹתָהּ הָעִיר, כְּרָגְלֵי אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר; וְשְׁלֵעוּלֵי בָּבֶל שֶׁהֵן מְסוּרִין לְכָל, כְּרָגְלֵי הַמַּמְלָא שֶׁכָּל מִי שְׂמָלָא מֵהֶן, מוֹלִיכִין לְמִקְוֵם שֶׁהוּא מַהֲלָךְ. נִהְרֹת הַמוֹשְׁכִין וּמַעֲיִנֹת הַנוֹבְעִין, כְּרָגְלֵי כָּל אָדָם; וְאִם הָיוּ בְּאֵין מַחוּץ לְתַחֲוֹם לְתוֹךְ הַתַּחֲוֹם, מִמְּלֵאִין מֵהֶן בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר, בַּיּוֹם טוֹב.

טו. שׁוֹר שְׁלֶרְעֵי, כְּרָגְלֵי אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר; וְשׁוֹר שְׁלֶפֶטָם, כְּרָגְלֵי מִי שְׁלֶקְחוּ לְשַׁחֲטוֹ בַּיּוֹם טוֹב, מִפְּנֵי שְׂדַעַת בְּעָלָיו לְמַכְרוֹ לְאֲנָשִׁים אֲחֵרִים חוּץ מֵאֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִפְּטָם וְהַכָּל שׁוֹמְעִין שְׂמָעוּ וּבְאֵין לְקַחְתּוֹ. וְכֵן אִם שַׁחֲטוּ בְּעָלָיו בַּיּוֹם טוֹב וּמָכַר בְּשָׂרוֹ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַלּוֹקָחִים מוֹלִיךְ מִנֵּתוֹ לְמִקְוֵם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ: מִפְּנֵי שְׂדַעַת בְּעָלָיו מַעֲרֵב יוֹם טוֹב כִּף הוּא, שִׁיקְחוּ מִמֶּנּוּ אֲנָשֵׁי עִירוֹת אַחֲרוֹת, וְנִמְצָא שׁוֹר זֶה כְּבוֹר שְׁלֵעוּלֵי בָּבֶל, שֶׁהוּא מְסוּר לְכָל.

טז. הַגְּחָלֹת כְּרָגְלֵי בְּעָלֶיהָ, לֹא כְּרָגְלֵי שׁוֹאֲלָה; וְהַשְּׁלֵהֶבֶת, כְּרָגְלֵי מִי שֶׁהִיא בִּידוֹ. לְפִיכֶף הַמַּדְלִיק נֵר אוֹ עֵץ מַחֲבָרוֹ, מוֹלִיכוֹ לְכָל מִקְוֵם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ.

יז. הַשׁוֹאֵל כָּלִי מַחֲבָרוֹ מַעֲרֵב יוֹם טוֹב אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְּנוּ לוֹ אֶלָּא בַּיּוֹם טוֹב, הָרִי הוּא כְּרָגְלֵי הַשׁוֹאֵל. שְׂאֵלוֹ מִמֶּנּוּ בַּיּוֹם טוֹב אֵף עַל פִּי שֶׁדָּרְכוּ תָמִיד לְשֹׂאֵל מִמֶּנּוּ כָּלִי בְּכָל יוֹם טוֹב, הָרִי הוּא כְּרָגְלֵי הַמַּשְׂאִיל.

יח. שְׁנִים שֶׁשְׂאֵלוֹ חֲלוּק אֶחָד, הָאֶחָד שְׂאֵלוֹ מִמֶּנּוּ שִׁיתָנוּ לוֹ שְׁחָרִית וְהַשְּׁנִי שְׂאֵלוֹ מִמֶּנּוּ שִׁיתָנוּ לוֹ עֶרְבִית הָרִי כָּלִי זֶה כְּרָגְלֵי שְׁנֵי הַשׁוֹאֲלִים, וְאֵינָם מוֹלִיכִים אוֹתוֹ אֶלָּא לְמִקְוֵם שִׁשְׁנֵיהֶם יְכוּלִין לְהֵלֵךְ בּוֹ.

יט. כִּיצַד: הָרִי שֶׁעָרַב הָרֵאשׁוֹן בְּרַחוּק אֶלְף אֲמָה מִמִּקְוֵם הַחֲלוּק

לְמִזְרַח, וְעָרַב הַשְּׁנִי בְּרַחוּק חֲמִשׁ מֵאוֹת אֲמָה מִמָּקוֹם הַחֲלוּק
לְמַעְרָב כְּשִׁלּוֹקַח הָרֹאשׁוֹן הַחֲלוּק, אֵינוֹ מוֹלִיכֹ בְּמִזְרַח אֲלֹא
עַד אֶלֶף וְחֲמִשׁ מֵאוֹת אֲמָה מִמָּקוֹם הַחֲלוּק, שֶׁהוּא סוֹף הַתְּחוּם
שִׁיכּוֹל זֶה שֶׁעָרַב בְּמַעְרָב לְהֵלֶךְ בּוֹ ; וְכִשְׁיִקַח הַשְּׁנִי כָּלִי זֶה, אֵינוֹ
מוֹלִיכֹ בְּמַעְרָב אֲלֹא עַד אֶלֶף אֲמָה מִמָּקוֹם הַכָּלִי, שֶׁהוּא סוֹף
הַתְּחוּם שִׁיכּוֹל זֶה שֶׁעָרַב בְּמִזְרַח לְהֵלֶךְ בּוֹ. לְפִיכָּךְ אִם עָרַב זֶה
בְּרַחוּק אֲלֵפִים אֲמָה מִן הַחֲלוּק לְמִזְרַח, וְזֶה בְּרַחוּק אֲלֵפִים אֲמָה
לְמַעְרָב הָרִי אֵלּוֹ לֹא יִזְיוּהוּ מִמָּקוֹמוֹ.

ב. וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁשָּׂאֲלָה מִחֲבֵרְתָּהּ מִים אוֹ מֶלַח, וְלָשָׂה בֶּהֶן
עִיסָתָה אוֹ בִשְׁלָה בֶּהֶן תִּבְשִׁיל הָרִי הָעִיסָה אוֹ הַתִּבְשִׁיל, כְּרַגְלֵי
שְׁתֵּיהֶן. וְכֵן שְׁנַיִם שִׁלְקָחוּ בִּהְמָה בְּשִׁתְפוּת, וְשִׁתְּנוֹ בְּיוֹם טוֹב
אֶף עַל פִּי שִׁלְקָח כָּל אֶחָד מִנֵּתוֹ, הָרִי כָּל הַבָּשָׂר כְּרַגְלֵי שְׁנֵיהֶן.

כא. אֲבָל אִם לָקְחוּ חֲבִית בְּשִׁתְפוּת, וְחָלְקוּ אוֹתָהּ בְּיוֹם טוֹב הָרִי
חָלְקוּ שִׁלְכָּל אֶחָד כְּרַגְלָיו : הוֹאִיל וּתְחוּמֵינָּה מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים,
יֵשׁ בְּרִירָה בֶּהֶן, וְנִחְשָׁב כְּאֵלּוֹ חֶלֶק שֶׁהִגִּיעַ לָזֶה הָיָה בְּרוּר לוֹ
וּמִבְדָּל בְּחֲבִית מַעְרָב יוֹם טוֹב, וְכֵאלּוֹ לֹא הָיָה מַעְרָב. וְאֵין אֲתָה
יָכוֹל לוֹמַר כֵּן בִּבְהֵמָה, שֶׁחֶלֶק זֶה שֶׁהִגִּיעַ, אֶפְלוּ נִחְשָׁב אוֹתוֹ
שֶׁהָיָה מִבְדָּל בִּבְהֵמָה מִבְּעָרָב, וְכֵאלּוֹ הָיָה בְּרוּר הָרִי יָנֵק מִחֲלָקוֹ
שֶׁלְּחִבְרוֹ כְּשֶׁהִיתָה הַבְּהֵמָה קִימָת, שֶׁכָּל אֲבָרֶיהָ יוֹנְקִין זֶה מִזֶּה
וְנִמְצָא כָּל אֶבֶר וְאֶבֶר מַעְרָב מִחֲלָקוֹ וְחֶלֶק חֲבֵרוֹ ; לְפִיכָּךְ הֵן
כְּרַגְלֵי שְׁנֵיהֶן.